

Zróżnicowanie religijne ludności świata

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Film edukacyjny](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Zróżnicowanie religijne ludności świata

Źródło: dostępny w internecie: pixabay.com, domena publiczna.

Według Encyklopedii PWN, religia to termin pochodzący od łacińskiego słowa *relegare*, oznaczającego „zdolność odczytywania tego, co jest związane z Bogiem”. Jako etymologię pojęcia religii wskazuje się również łacińskie słowo *religare*, które oznacza „związanie człowieka z Bogiem”, a także *reeligare*, tłumaczone jako „obierać sobie Boga za przedmiot czci”.

Wyznanie definiuje wiele aspektów życia człowieka, w konsekwencji czego jest ważnym elementem charakteryzującym całe społeczeństwa. Zróżnicowanie religijne ludności ma wpływ także na gospodarkę, np. w Indiach, gdzie krowy uznaje się za święte, chów tych zwierząt na rzeź nie występuje, z kolei np. islam zakazuje praktykowania lichwy, co decyduje o charakterze bankowości islamskiej. W tym e-materiale zapoznasz się ze zróżnicowaniem religijnym ludności świata.

Twoje cele

- Wymienisz religie występujące na świecie.
- Scharakteryzujesz i opiszesz największe religie świata.
- Przeanalizujesz przestrzenne oraz ilościowe rozmieszczenie wyznawców poszczególnych religii.

Przeczytaj

Religie na świecie można podzielić ze względu na sposób powstania, liczbę obiektów kultu oraz zasięg. Poniższa tabela prezentuje poszczególne typy religii.

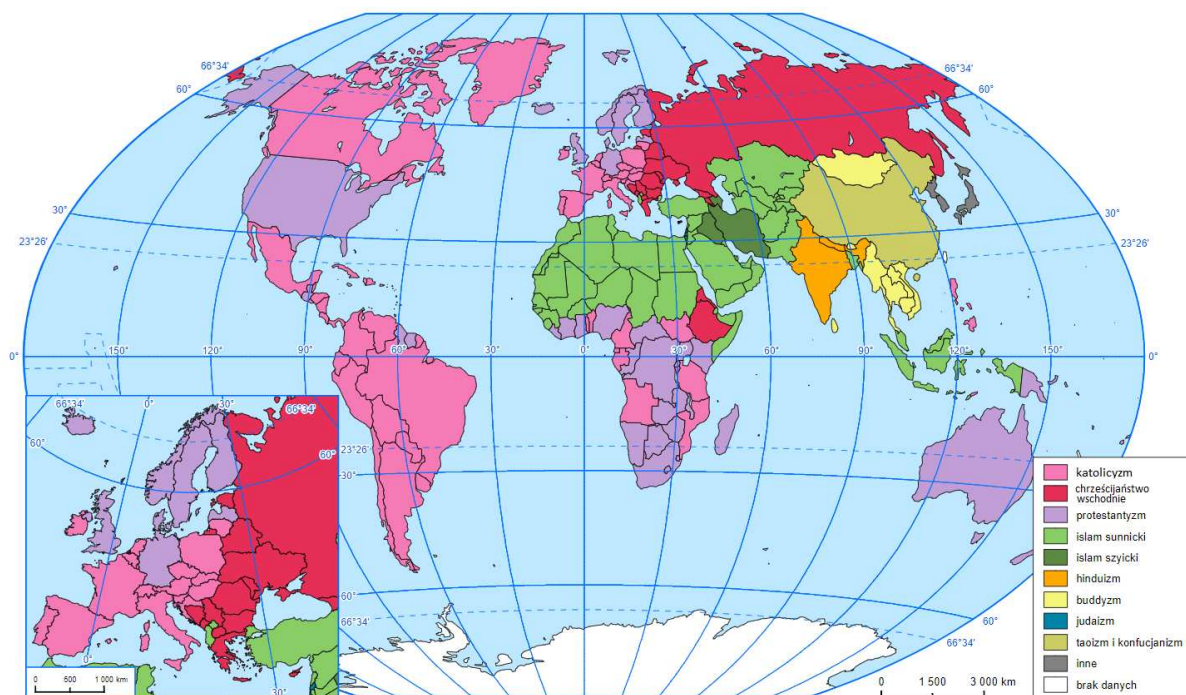
Podział religii

Sposób powstania	Liczba obiektów kultu	Zasięg
naturalne – istniejące „od zawsze”, od początku istnienia danej grupy etnicznej, np. judaizm, hinduizm, szintoizm	monoteistyczne – jeden Bóg (obiekt kultu), np. chrześcijaństwo, islam, judaizm	uniwersalistyczne – rozpowszechnione na całej kuli ziemskiej i w swoim założeniu odnoszące się do wszystkich ludzi, np. chrześcijaństwo, islam, buddyzm
objawione – powstałe w wyniku działalności jakiejś osoby, np. chrześcijaństwo, islam, buddyzm, konfucjanizm, taoizm	politeistyczne – wielu bogów (wiele obiektów kultu), np. hinduizm	narodowe – ograniczone do jednej grupy etnicznej, powstałe w jej obrębie i ściśle związane z jej tradycją i kulturą, np. judaizm, hinduizm, szintoizm
		plemienne – animistyczne religie rdzennych mieszkańców Afryki, Azji, obu Ameryk, Australii i Oceanii

Każda z religii przejawia się w doktrynie, czyli w teorii religii, kulcie, czyli sposobie czczenia, organizacji religijnej i przeżyciu.

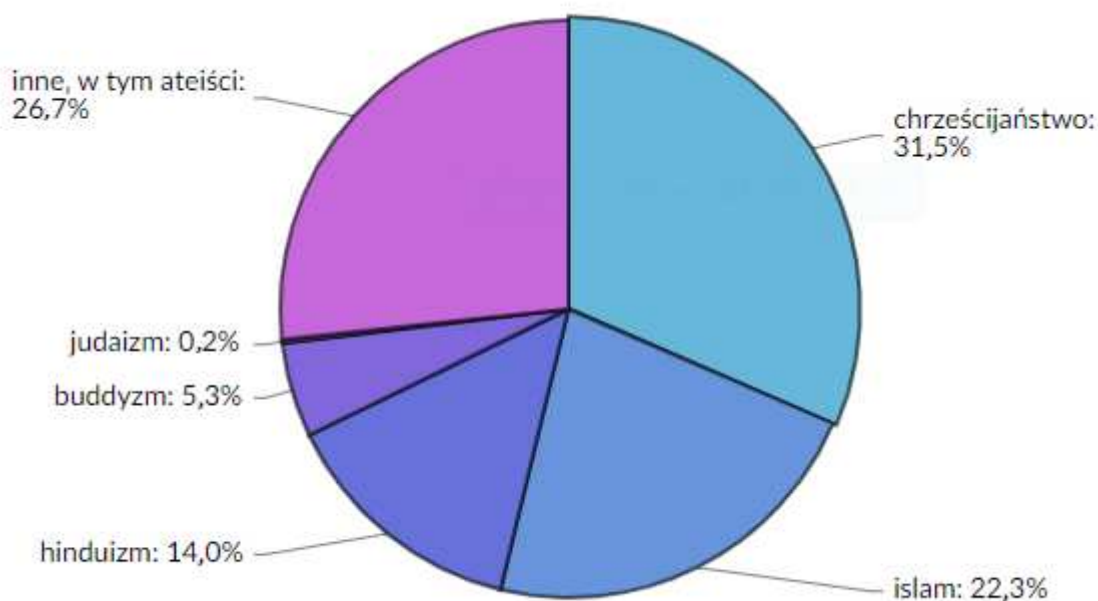
Doktryna religijna to zbiór wierzeń, norm moralnych oraz zasad funkcjonowania i postępowania w zakresie danej religii. Doktryny zawierane są w pismach, księgach, traktatach czy mitach i legendach.

Skoro wiesz już, jakie rodzaje **religii** występują na świecie, zastanówmy się teraz, jakie konkretnie religie występują w danych regionach oraz czym charakteryzują się poszczególne religie. Poniższa mapa wskazuje dominujący odsetek wierzących wśród liczby ludności społeczeństwa danego państwa.

Dominujące wyznania religijne

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Struktura wyznaniowa świata

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., oprac. na podstawie danych [cia.gov](https://www.cia.gov), licencja: CC BY-SA 3.0.

Religia kształtuje system wartości i postawy. Tworzy on nakazy, zasady i normy dotyczące postępowania. Każde wyznanie wpływa globalnie na gospodarkę. Więcej informacji o wpływie religii na gospodarkę i społeczeństwo znajdziesz w e-materiale „[Wpływ religii na postawy społeczne i gospodarkę](#)”.

Chrześcijaństwo

Chrześcijaństwo jest religią monoteistyczną, za której twórcę uznaje się Jezusa Chrystusa. Religia ta wywodzi się z judaizmu. Chrześcijaństwo obejmuje katolicyzm (rzymski i grecki), prawosławie oraz protestantyzm. Podział na katolicyzm i prawosławie miał miejsce w 1054 roku (schizma wschodnia). Protestantyzm swoje początki ma w XVI-wiecznych ruchach reformacyjnych wewnątrz Kościoła rzymskokatolickiego, rozpoczętych wystąpieniem Marcina Lutra, a także innych ruchach w ramach wyznań protestanckich w kolejnych stuleciach.

Kościół rzymskokatolicki

Jest to najliczniejsze wyznanie chrześcijańskie. Nad Kościołem rzymskokatolickim pieczę sprawuje papież, którym obecnie jest Franciszek.

Kościół rzymskokatolicki wyznaje trójosobowość jedynego Boga, bóstwo Chrystusa, przekonanie o upadku człowieka przez grzech pierworodny oraz zbawienie człowieka przez śmierć Chrystusa, wiarę w nieśmiertelność duszy oraz łaskę boską, której dowodem są sakramenty. Główne prawdy wiary są zawarte w Apostolskim Symbolu Wiary, czyli w tzw. Składzie apostolskim oraz w Katechizmie Kościoła Katolickiego (KKK).

Duchowni katolicycy obowiązani są celibatem i hierarchią, na czele której stoi papież.

Kościół katolicki dzieli się na archidiecezje, diecezje, dekanaty i parafie. Diecezjami zarządzają biskupi, a parafiami proboszczowie. Występują zakony męskie i żeńskie. Odgrywają one ważną rolę w życiu religijnym wielu katolików.

Katolicy oddają cześć Niepokalanej Maryi jako Matce Bożej oraz świętym. Najważniejsze święta to: Triduum Paschalne (obejmujące Wielki Czwartek, Wielki Piątek, Wielką Sobotę oraz Wielkanoc), uroczystość Zmartwychwstania Pańskiego, Boże Narodzenie, Wniebowstąpienie Pańskie, Boże Ciało, Objawienie Pańskie (Trzech Króli) oraz Wszystkich Świętych.

Papież Franciszek

Źródło: Jeon Han, dostępny w internecie:
commons.wikimedia.org, licencja: CC BY-SA 2.0.

Główne sakramenty: to chrzest, bierzmowanie, Eucharystia oraz sakramenty pokuty, chorych, małżeństwa lub święceń kapłańskich.

Najwięcej katolików występuje w Ameryce Łacińskiej, Afryce Środkowej, w Europie (we Francji, Hiszpanii, Włoszech, Polsce, Portugalii i in.) i na Filipinach.

Kościół prawosławny

Ksiądz prawosławny w stroju liturgicznym

Źródło: Broederhugo, dostępny w internecie:
commons.wikimedia.org, licencja: CC BY-SA 3.0.

Doktryna oparta jest na tradycji Kościoła Wschodniego, na Piśmie Świętym i przekazach Ojców Kościoła. Są to dekryty siedmiu pierwszych soborów powszechnych.

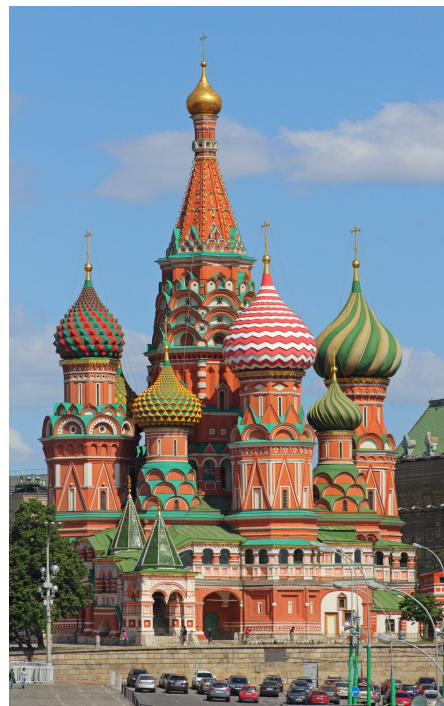
Miejszem modlitwy jest cerkiew. Kościoły prawosławne, oprócz nieuznawania zwierzchnictwa papieża, są autokefaliczne, czyli kościół w każdym państwie jest niezależny od zagranicznych władz duchownych.

Kościół dzieli się na diecezje i parafie, którymi zarządzają popi. Sakramentami prawosławnymi są: chrzest, bierzmowanie, Eucharystia, sakrament pokuty, chorych, małżeństwa i święceń.

Najwięcej osób wyznania prawosławnego jest: w Rosji, Grecji, Białorusi, na Ukrainie, w Serbii, Macedonii, Bułgarii i w Rumunii.

Kościół protestancki

Powstał na skutek tzw. wielkiej schizmy wschodniej w XI wieku. W porównaniu do katolicyzmu nie uznaje pochodzenia Ducha Świętego, pierwszeństwa apostoła Piotra (instytucja papieża) względem innych apostołów. Określenie „prawosławie” jest kalką językową z greckich słów *ορθοδοξία*, *ὀρθόδοξος* (*orthodoxos*, *orthodoxia*) oznaczających prawdziwie, prawidłowo sławiących lub prawidłowe wyznanie.

Cerkiew Wasyla Błogosławionego w Moskwie

Źródło: A. Savin, dostępny w internecie:
commons.wikimedia.org, licencja: CC BY-SA 3.0.

Powstały w wyniku wielkiego rozłamu Kościoła katolickiego w czasie reformacji w XVI wieku. Protestanci uznają za jedyne źródło wiary Biblię, nie uznają papieża, kultu Matki Bożej i świętych, relikwii i obrazów, odpustu oraz przemiany chleba w ciało oraz wina w krew Jezusa Chrystusa.

- Luteranizm – zapoczątkowany przez Marcina Lutra. Luteranie uznają rzeczywistą obecność ciała i krwi Chrystusa w Eucharystii. Przyjmują dwa sakramenty: komunie i chrzest. Kapłan luterński z zasady nie sprawuje obrzędu, ale jest przewodniczącym liturgii. Najwięcej luteranów mieszka w Niemczech.
- Kalwinizm – zapoczątkowany przez Jana Kalwina. Kalwiniści odrzucają dogmaty o rzeczywistej obecności ciała i krwi Chrystusa w Eucharystii. Kalwiniści cechują się surowością i prostotą. Najwięcej mieszka ich na Węgrzech oraz w Szwajcarii.
- Anglikanizm – zapoczątkowany przez monarchię brytyjską. Głową kościoła jest król lub królowa. Władzę ustawodawczą w kościele stanowi zgromadzenie kościelne, w skład którego wchodzi biskupi, duchowni i świeccy. Anglikanie nie uznają idei czyśćca i kultu świętych. Najwięcej ich mieszka w Wielkiej Brytanii, Australii i Kanadzie.
- Metodyzm – zapoczątkowany przez Johna Wesley’a. Uznaje cztery stopnie zbawienia: usprawiedliwienie osiągnięte przez wiarę, odrodzenie dokonywane przez chrzest, przeświadczenie Ducha i uświęcenie. Metodyści publicznie wyznają wiarę oraz uważają, że bogata oprawa kultu wzbudza uczucia religijne. Najwięcej metodystów mieszka w Stanach Zjednoczonych i w Wielkiej Brytanii.
- Kościół Zielonoświątkowy – zapoczątkowany w 1901 roku w Stanach Zjednoczonych. Podstawą wiary i kościoła jest Biblia. Zielonoświątkowcy nie uznają papieża oraz kultu Maryi i świętych. Zielonoświątkowcy znani są ze specyficznego zachowania, często krzyczą, tańczą lub klaszczą podczas modlitwy.
- Adwentyści Dnia Siódmego – wyznanie pochodzące od milleryzmu zapoczątkowanego w latach 40. XIX wieku. Adwentyści postrzegają sobotę jako dzień święty, uważają, że ponowne przyjście Jezusa Chrystusa jest bliskie, chętnie dzielą się nauką o niebiańskiej świątyni i sądzie śledczym. Najwięcej adwentystów mieszka w Stanach Zjednoczonych.
- Kościół Chrystusowy – zapoczątkowany przez pastora Thomasa Campbella w Stanach Zjednoczonych. Kościół silnie autonomiczny. Opiera się na *Deklaracji i wezwaniu* Campbella. Kościół Chrystusowy traktuje wieczerzę eucharystyczną jako wspomnienie męki i śmierci Chrystusa obchodzoną w każdą niedzielę. Uznaje chrzest i spowiedź za główną drogę do zbawienia oraz wyższość Ewangelii nad księgami Starego Testamentu.
- Baptysci – wyznanie zapoczątkowane w 1609 roku w Amsterdamie pod przywództwem Johna Smytha. Najważniejszą księgą baptystów jest Biblia. Zdecydowanie rozdzielają od siebie państwo i kościół, istotna jest dla nich zasada tolerancji i przeciwstawiania się

dyskryminacji. Baptysci chrztu udzielają dorosłym oraz uważają, że zbawienie osiąga się dzięki łasce Bożej.

- Prezbiterianizm – zapoczątkowany przez Johna Knoxa, Szkota. Oparty jest na władzy prezbiterów, czyli starszych zborów duchownych i świeckich. Prezbiterianie silnie podkreślają suwerenność Boga, autorytet Pisma Świętego oraz konieczność łaski przez wiarę w Chrystusa.

Islam

Twórcą islamu był Mahomet, a religia powstała w VII wieku n.e. Symbolem tej religii jest półksiężyc. Świątynie nazywane są meczetami, a podstawą nauczania tej religii jest Koran. Duchownych nazywa się imamami i muezinami. Islam oznacza wiarę w Allaha, który jest jedynym Bogiem, a Mahomet był jego prorokiem. Wiara oparta jest na pięciu filarach, są to: publiczne wyznanie wiary, modlitwa (pięć razy na dobę twarzą zwróconą w kierunku Mekki), post (w miesiącu ramadan), jałmużna oraz pielgrzymka do Mekki.

Muzułmanie podczas modlitwy w meczecie

Źródło: Darwinek, dostępny w internecie:

commons.wikimedia.org, licencja: CC BY-SA 3.0.

Islam posiada swoje odłamy, największe z nich to: Sunnizm, Szyizm oraz Ibadytyzm. Odłamy różni prawo i zasady. Muzułmanie dążą do kalifatu, czyli idealnego państwa, w którym władze sprawuje kalif. Kalif to następca Mahometa, czyli przywódca muzułmańskiej społeczności. Sunnici są wierni ortodoksyjnej tradycji Sunny uznającej kalifów do 1258 roku. Szyci dodatkowo oprócz Sunny uznają opowieści powiązane z następcami Mahometa.

Najważniejsze święta Islamu to: Hidżra, Noc Poczęcia Proroka, Urodziny Proroka, Noc Wniebowstąpienia, Urodziny Ali ibn Abi Taliba, Noc Niewinności, Ramadan, Noc Mocy, Święto Przerwania Postu i Święto Ofiar.

Szacuje się, że islam ma blisko 1,5 mld wyznawców. Religia ta dominuje w krajach Bliskiego Wschodu (Arabia Saudyjska, Irak, Iran, Turcja, Syria), Azji Centralnej (Pakistan, Afganistan, Kazachstan, Uzbekistan), Afryki Północnej (Egipt, Algieria, Maroko, Tunezja), Azji Południowo-Wschodniej (Indonezja, Malezja, Bangladesz) oraz Europy (Albania oraz

w Bośnia i Hercegowina). Do ważnych dla wyznawców islamu miejsc zalicza się Mekkę, Medynę i Jerozolimę.

Hinduizm

Pomnik Śiwy jako medytującego jogina i ascety

Źródło: Deepak Gupta, dostępny w internecie:

commons.wikimedia.org, licencja: CC BY-SA 2.0.

Hinduizm obejmuje cztery odłamy – wisznuizm, śiwaizm, śiaktyzm oraz smartyzm. Historia wierzeń hinduistycznych sięga przełomu trzeciego i drugiego tysiąclecia p.n.e. Symbolem religii jest sylaba „om”. Wyznawcy hinduizmu spotykają się w świątyniach i mandirach. Święte księgi hinduizmu to Wedy. Są to najstarsze religijne teksty sanskryckie, stanowiące całość wiedzy człowieka o świecie ludzi i bogów. Hinduizm to wiara w wielu bogów, wśród których najważniejszymi są: Brahma, Śiwa i Wisznu (w licznych wcieleniach Rama, Kryszna). Wyznawcy hinduizmu wierzą w reinkarnację (ponowne narodzenie na wyższym lub niższym poziomie egzystencji – zależnie od uczynków w poprzednim wcieleniu) oraz karmę, czyli przeznaczenie (rozumiane jako przyczyna i skutek).

Najważniejsze święta hinduskie to m.in.: Mahaśiwaratri – święto Śiwy, Nawaratri, Holi, Ugadi, Onam, Kryszna Dżanmasztami czy Widżajadaśami.

Szacuje się, że hinduizm ma ponad 900 mln wyznawców. Religia ta dominuje w Indiach i Nepalu. Do ważnych dla hinduizmu miejsc zalicza się: rzekę Ganges, Waranasi, Gangotri, Sagarę i Prajagradź (Allahabad).

Thaipusama, czyli święto hinduistyczne w Singapurze

Źródło: W. Cho, dostępny w internecie: commons.wikimedia.org, licencja: CC BY-SA 2.0.

Judaizm

To religia, której początki sięgają przekazów ustnych z XII wieku p.n.e. Symbolem zaś jest gwiazda Dawida. Miejsca modlitwy w judaizmie nazywane są synagogami. Judaistycznym kapłanem jest rabin. Sprawuje on funkcję administracyjną nad gminą wyznaniową, odprawia nabożeństwa, prowadzi szkołę tzw. cheder, opiekuje się domem modlitwy, dla wyznawców pełni funkcję ojca, sędziego, doradcy i interpretatora prawa religijnego w swojej gminie. Podstawowe księgi judaizmu to Tora (5 pierwszych ksiąg Biblii) i Talmud. Według judaizmu Jahwe jest jedynym Bogiem, ma on zesłać Mesjasza. Jednocześnie Żydzi nazywani są narodem wybranym. Do najważniejszych świąt judaizmu należą: szabat, święta pielgrzymie i tradycje świąteczne, m.in. Pascha i Święto Przaśników, Jom Kipur, Sukkot i inne.

Chasydzi w Izraelu. Chasydzi to ruch jednościowy w judaizmie mający na celu odnowę religijności.

Źródło: Daniel575, dostępny w internecie: commons.wikimedia.org, licencja: CC BY-SA 2.5.

Szacuje się, że wyznawców judaizmu jest ok. 15 mln. Judaizm to religia panująca w Izraelu oraz w diasporze, czyli wśród ludności żydowskiej rozproszonej na całym świecie, której największe skupiska znajdują się w USA, Rosji i na Ukrainie. Miejscami istotnymi dla tej religii są Jerozolima, góra Synaj i rzeka Jordan.

Buddyzm

Mnich buddyjski

Źródło: [K. Smith, Pixabay License](#), dostępny w internecie: [pixabay.com](#).

Buddyzm to systemem filozoficzny. Powstał w VI–V wieku p.n.e., a jego twórcą był Budda Siakjamuni. Symbolem buddyzmu jest koło Dharmy. Świątynie buddyjskie nazywane są pagodami, gompami czy zendo. Duchownym buddyjskim jest mnich i lama. Buddyzm korzysta z sutr, czyli ksiąg zawierających nauki Buddy Siakjamuniego. Podstawowe zasady buddyzmu zawarte są w Czterech Szlachetnych Prawdach oraz Prawach Współzależnego Powstawania, których istota sprowadza się do tego, że istnieje cierpienie, którego przyczyną jest pragnienie, a ustać ono może, jeżeli będzie się przestrzegać ośmiu reguł (Szlachetna Ośmioraka Ścieżka). Celem każdego wyznawcy buddyzmu powinno być osiągnięcie oświecenia (nirwany) – jeśli nie uda się jej osiągnąć, to po śmierci nastąpi ponowne narodzenie na

wyższym lub niższym poziomie egzystencji. Nie występuje tu wiara w rządzącego światem boga czy bogów. Buddyści również posiadają swoje święta, m.in. Wesak, czyli obchody rocznicy oświecenia Buddy, Dzień Dharmy, Dzień Sanghi oraz Dzień Parinirwany.

Szacuje się, że na świecie żyje ponad 380 mln wyznawców buddyzmu. Buddyzm to system filozoficzny typowy dla państw Azji Wschodniej i Południowo-Wschodniej (Chiny, Korea, Japonia, Tajlandia, Kambodża, Mjanma, Mongolia). Miejsca istotne dla buddystów to: Lumbini, Bodh Gaja, Kusinigar, Sarnath oraz Lhasa.

Konfucjanizm

System filozoficzno-religijny zapoczątkowany przez Konfucjusza w Chinach w V wieku p.n.e. Religia ta oparta jest na możliwości budowy idealnego społeczeństwa i osiągnięcia pokoju na świecie pod warunkiem przestrzegania obowiązków wynikających z hierarchii społecznej oraz zachowania tradycji, czystości, ładu i porządku. W konfucjanizmie ważni są przodkowie. Wierzy się, że osoby, które godnie przeżyły swoje życie, czyli założyły duże rodziny i dbały o ich utrzymanie, po śmierci przeistaczają się w ducha łączącego się ze swoimi przodkami i tworzą grupowego ducha, który opiekuje się i kieruje losem następnych pokoleń. Ten abstrakcyjny twór określa się jako Tian. W konfucjanizmie Bóg ma dla świata plan idealny i przedstawia go poprzez życziwe propozycje. Plan ten, określany jako Niebiański Spokój, ma na celu stworzenie między wszystkimi istotami idealnych, harmonijnych relacji. Wyznawcy konfucjanizmu nie mają konkretnych rytuałów, lecz ich zadaniem jest umiejętne rozpoznanie planu Nieba, czyli nauczenie się tego, co zgodne z niebiańskim porządkiem. Nauka tego, co dobre, obejmuje szczególnie tradycję i sposoby zachowania. Przypomina zasady etykiety, często łączone ze sposobem ubioru, mimiką czy gestami. Im bardziej precyzyjna i dokładna etykieta cechuje ludzkie zachowanie, tym bliżej jest do stanu Niebiańskiego Spokoju.

Pomnik Konfucjusza

Źródło: dostępny w internecie: commons.wikimedia.org, domena publiczna.

Słownik

religia

system zasad i wierzeń odnoszący się do relacji człowieka z bogiem, bogami lub bóstwami

Film edukacyjny

Zapoznaj się z filmem edukacyjnym i wykonaj polecenia.

Film dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DaTYWgQV9>

Zróżnicowanie religijne świata

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Film nawiązujący do zróżnicowania religijnego świata.

Polecenie 1

Określ, jakie religie są typowe dla obu Ameryk.

Polecenie 2

Określ, jakie religie występują na półkuli północnej i południowej. Jakie są między nimi podobieństwa i różnice?

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Zaznacz stwierdzenie prawdziwe.

- ☐ W Izraelu i USA dominuje judaizm.
- ☐ W krajach azjatyckich dominuje buddyzm, hinduizm, islam i katolicyzm.
- ☐ W Europie Wschodniej dominuje katolicyzm i buddyzm.
- ☐ W krajach Bliskiego Wschodu dominuje islam.

Ćwiczenie 2

Do podanych nazw krajów dopisz dominującą religię.

Kraj	Religia
Rumunia	
Chile	
Szwecja	
Tajlandia	
Nepal	

Ćwiczenie 3

Z pośród podanych zaznacz religię, które mają największą liczbę wyznawców w skali świata.

☐ chrześcijaństwo

☐ judaizm

☐ buddyzm

☐ hinduizm

Ćwiczenie 4

Ćwiczenie 5

Zaznacz zbiór, w którym wymieniono trzy miejsca pielgrzymek prawosławnych.

☐ Watykan, Wilno, Lourdes

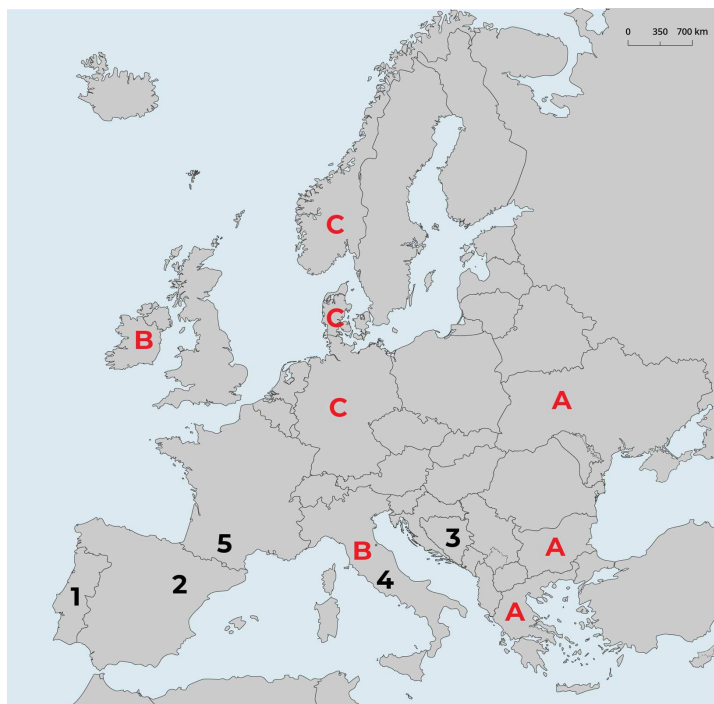
☐ Montserrat, Wilno, Waranasi

☐ Częstochowa, Wilno, Watykan

☐ Wilno, Grabarka, Jabłeczna

Na mapie konturowej Europy literami A, B, C oznaczono państwa, w których dominuje katolicyzm, prawosławie lub protestantyzm, zaś numerami od 1 do 5 miejsca głównych pielgrzymek. Przeanalizuj mapę i wykonaj poniższe polecenia.

Konturowa mapa Europy

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

1. Podaj nazwy religii, które dominują na obszarach oznaczonych na mapie literami A, B i C.

A)

B)

C)

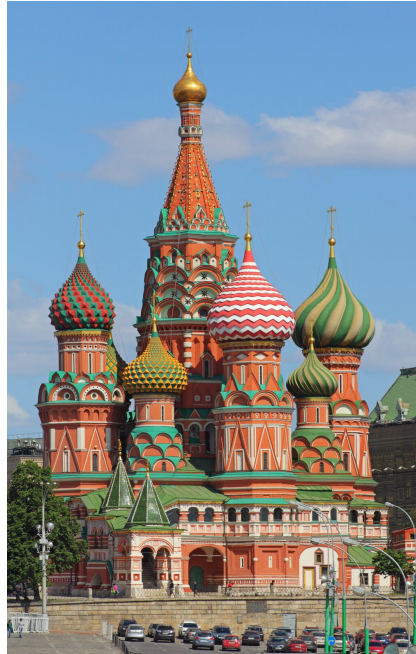
2. Do odpowiednich numerów przyporządkuj nazwy miejsc pielgrzymkowych, wybierając spośród podanych: Lourdes, Medjugorje, Rzym, Santiago de Compostela, Fatima.

- 1)
- 2)
- 3)
- 4)
- 5)

3. Podaj nazwę religii łączącej pokazane na mapie miejscowości.

Na ilustracjach w galerii poniżej przedstawiono obiekty sakralne. Zdecyduj, jak nazywają się poszczególne obiekty i jakim religiom odpowiadają. Zapisz swoje odpowiedzi.

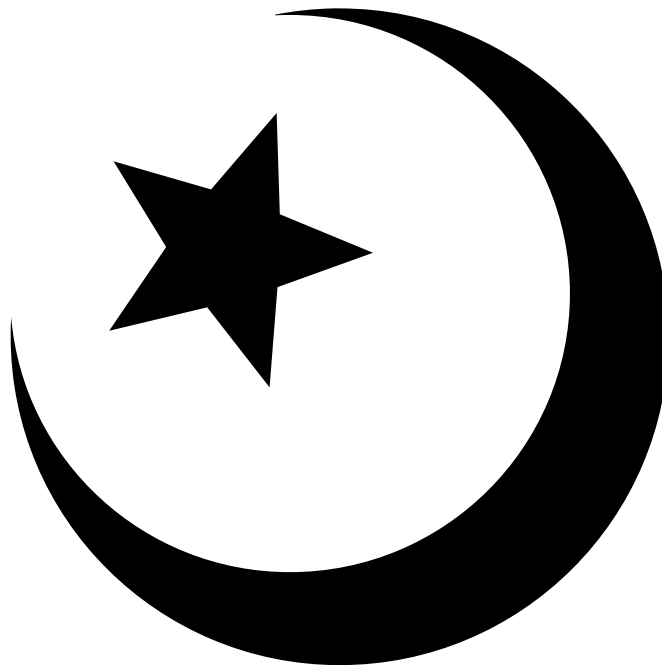

Grafika 1.

Źródło: A. Savin, dostępny w internecie: commons.wikimedia.org, licencja: CC BY-SA 3.0.

Na ilustracjach w galerii poniżej przedstawiono symbole religijne. Zdecyduj, jak nazywają się poszczególne symbole i jakim religiom odpowiadają. Zapisz swoje odpowiedzi.

Grafika 1.

Źródło: dostępny w internecie: commons.wikimedia.org, domena publiczna.

Dla nauczyciela

SCENARIUSZ LEKCJI

Imię i nazwisko autorki: Magdalena Fuhrmann

Przedmiot: geografia

Temat zajęć: Zróżnicowanie religijne ludności świata

Grupa docelowa: III etap edukacyjny, liceum/technikum, zakres podstawowy, klasa II

Podstawa programowa

VIII. Przemiany struktur demograficznych i społecznych oraz procesy osadnicze: rozmieszczenie i liczba ludności, przemiany demograficzne, migracje, zróżnicowanie narodowościowe, etniczne i religijne, kręgi kulturowe, sieć osadnicza, procesy urbanizacji, rozwój obszarów wiejskich.

Uczeń:

10) charakteryzuje zróżnicowanie religijne ludności świata i Polski oraz wpływ religii na życie społeczne i gospodarkę.

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji,
- kompetencje matematyczne oraz kompetencje w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii,
- kompetencje cyfrowe,
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się.

Cele operacyjne

Uczeń:

- poznaje różne religie,
- opisuje cechy charakterystyczne poszczególnych religii,
- wskazuje państwa, w których występuje dana religia,
- omawia przestrzenne i ilościowe rozmieszczenie wyznawców poszczególnych religii.

Strategie nauczania: asocjacyjna

Metody nauczania: blended learning, IBSE

Forma zajęć: praca indywidualna, praca w parach, praca w grupach

Środki dydaktyczne: e-materiał, komputer, projektor multimedialny, zeszyt, atlas geograficzny

Materiały pomocnicze

Keller J. i in. (red.), *Zarys dziejów religii*, Iskry, Warszawa 1988.

PRZEBIEG LEKCJI

Faza wprowadzająca

- Nauczyciel pyta uczniów, jakie znają religie i czym się one charakteryzują, jakie znają cechy charakterystyczne poszczególnych religii. Podane przez uczniów informacje zapisywane są na tablicy.
- Przedstawienie celów lekcji.

Faza realizacyjna

- Nauczyciel kolejno omawia zagadnienia przedstawione w e-materiale.
- Po przedstawieniu i wyjaśnieniu e-materiału nauczyciel w formie ustnej weryfikuje zrozumienie materiału przez uczniów. Weryfikowane są także zapisane wcześniej na tablicy informacje.
- Uczniowie zapoznają się z filmem edukacyjnym.
- Uczniowie w parach wykonują polecenia do filmu.
- Po przygotowaniu odpowiedzi poszczególne pary prezentują swoje spostrzeżenia.
- Nauczyciel na forum klasy weryfikuje poprawność wykonania zadania.
- Jeśli pozostanie czas – uczniowie indywidualnie wykonują ćwiczenia z bloku „Sprawdź się”.

Faza podsumowująca

- Przypomnienie celów lekcji.
- Podsumowanie wiedzy zaprezentowanej na lekcji.
- Utrwalenie najważniejszych pojęć, szczególnie tych, które sprawiały uczniom największe problemy podczas zajęć.
- Ocena pracy uczniów podczas lekcji.

Praca domowa

- Utrwalenie wiadomości zawartych w e-materiale.
- Wykonanie prezentacji lub posteru na temat miejsc istotnych dla chrześcijaństwa (w tym prawosławia), islamu, hinduizmu. Uczniowie wykonują prace w niewielkich zespołach, o wielkości których decyduje nauczyciel (w zależności od wielkości klasy).

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania danego multimedium

Film edukacyjny zawarty w e-materiale może zostać wykorzystany podczas zajęć poświęconych poszczególnym kręgom kulturowym na świecie (zakres podstawowy: VIII. 11; zakres rozszerzony: VIII. 3).